

og ikke indbragte den senere. Smidlertid var der en meget væsentlig Principforskjel og det en saa stor Principforskjel i denne Sag, ligesom i de andre Sager, hvortil jeg figter, mellem den ærede Minister og Folkethinget, at et Ministerium, der opfattede sin ministerielle Pligt og sit ministerielle Ansvar paa den Maade, hvorpaa Ministeriet Frijs gjorde det, vilde have gjort hver enkelt af disse Sager til Rabinetsspørgsmaal for sig. Og naar engang det Ufsælde er indtruffet, at en Minister har betegnet en Sag som et Rabinetsspørgsmaal for sig — det er hændet ogsaa i det nuværende Ministeriums Tid, det er hændet med den forrige Finansminister, og det synes ogsaa at have været Meningen med den nuværende Krigsministers Optræden som Marineminister i forrige Samling — saa har Ministeriet ladet den paagjældende Minister optræde selvstændig og udkæmpe Sagen for sig, man har ikke støttet ham, idet Ministeriet ikke har betragtet sig som ansvarlig lige over for ham. Det er i disse to væsentlige Henseender, at Ministeriet Frijs adskilte sig fra det nuværende Ministerium. Der er andre Punkter, hvor man ser noget Lignende. Vi have meget ofte hørt fremførte den Bemærkning fra det ærede Ministeriums Side: Lad de to Thing blive enige, lad det komme til Fællesudvalg, saa jævner det sig nok. Det er ikke længere siden end igaar, at vi hørte af den høitagtede Kirkeminister, at han havde ønsket, at Præstelønningsloven i forrige Samling var kommen i Fællesudvalg. Vi saae, at den samme Minister behandlede Balgmenighedsloven paa den Maade, at han ikke vilde tage Del i dens Behandling paa nogen praktisk Maade, førend den var kommen til Fællesudvalg. Vi hørte den meget ærede Finansminister erklære i Toldagen, at han ikke kunde udtale sig nærmere i denne Sag, førend begge Thing havde udværet deres Anskuelser i et Fællesudvalg. Heri ligger en betydelig Forandring i Ministeriets Forhold til Thingene; paa denne Maade opfattede Ministeriet Frijs aldrig Sagen. Det allerstørste og bedste Exempel herpaa er den Maade, hvorpaa Ministeriet Frijs stillede sig i den sidste Sag, som foranledigede dets Afgang, idet det nemlig den Gang erklærede: Det er os, der ville afgjøre denne Sag med Folkethinget. Ministeriet udførte det vel paa en saadan Maade, at Folkethinget ikke fandt sig foranlediget til at gaa ind paa Sagen, det gjorde Folkethingets usfortvøvede Vedtagelse af Ministeriets Forordning til Veingelse for, at Ministeriet vilde blive paa sin Plads, og derfor vilde Folkethinget ikke gaa ind derpaa. Ministeriet satte Folkethinget Stolen for Døren. Men dette viser, fra et andet Synspunkt betragtet, en rigtig konstitutionel Opfattelse, den nemlig, at det er Ministeriets Sag at afgjøre Sagerne med Folkethinget og ikke at henvise til en Overenskomst med Landstinget. Jeg skulde tro, at Grundloven hjemler Rigtigheden heraf, thi hvad

er ellers Meningen med, at Grundloven fastsætter, at Ministrene skulle have Ret til at møde i begge Thing og tage Ordet saa ofte, de ville, naar det ikke er den, at Ministrene skulle deltage i Thingenes Forhandlinger og ved deres Nærværelse bidrage til, saa i det ene og saa i det andet Punkt, at jævne og mægle mellem de to Thing og tilveiebringe en Overenskomst mellem dem, som begge Thingene ikke have noget Middel til at tilveiebringe, undtagen i Samlingens aller sidste Dage, hvor der vel kan drøftes en eller anden enkelt Different, men hvor ikke nogen stor og vigtig Sag kan gjenarbejdes. Lænk Dem, mine Herrer, hvis Toldloven var bleven behandlet selvstændig af Landstinget og selvstændig af Folkethinget, uden at det ene Thing havde brudt sig Noget om, hvad det andet Thing gjorde, og uden at Ministeren havde søgt at bringe de to Things Beslutninger i Overensstemmelse med hinanden, og vi saa skulde have haft en Sag af dette Omfang i et Fællesudvalg, — hvor fuldstændig uoverkommelig og meningsløs en Opgave vilde dette ikke have været for et Fællesudvalg! Den høitærede Kirkeminister raadede igaar til, at vi skulde anvende Grundlovens § 95, at vi skulde søge ad grundlovmæssig Vej at faae indført de Forandringer, som vi ønske. Jeg vilde anse det for rigtig, naar Regeringen vilde indføre den Praxis, som man har begyndt at indføre, at henvise Sagerne til Fællesudvalg og vægre sig ved at mægle mellem Thingene, at den da søgte udstemt af Grundloven den Bestemmelse, jeg nylig citerede, at Ministrene have Ret til at møde i Thingene og tage Ordet saa ofte, de ville. Hvad skal det nytte at forhandle med Regeringen, naar den virkelige Forhandling af Sagerne egentlig skal foregaa i Fællesudvalg? Saa Fald blive jo Forhandlingerne her i Virkeligheden unyttige. Der er i hele denne Optræden af det nuværende Ministerium en Neminiscent, en Grindring, fra den Tid, da et Par af dets betydeligste Medlemmer sad i et tidligere Ministerium under andre Forhold. Vi havde her i Landet indtil 1863 i Virkeligheden kun et Skin af en konstitutionel Forfatning for Rigsforfatningens Bedkommende. Grundloven var jo fra 1852 eller om man vil fra 1855 og indtil 1866 ingen Rigsforfatning. Den Rigsforfatning, som var sat i Stedet for Grundloven, gav ikke nogen virkelig konstitutionel Frihed, den gav kun et Skin deraf. I denne Tid og under denne Fællesforfatning falder disse Mandes Ministerudvikling, i alt Fald gjælder dette om to af de betydeligste Medlemmer af det nuværende Ministerium, nemlig den meget ærede Kirkeminister og den meget ærede Finansminister. Og den høitærede Justitsminister er med en Lærvillighed, som jeg beundrer, fuldkommen gaaet ind i den Land, der har besjelet de to andre Ministre; han er maaske endog den, som er tilbøjelig til at føre den videst. I den Periode, som jeg har nævnt, havde Repræsentationen ikke